

ЦИЈЕНА:

За Црну Гору на годину 8 перпера, на по године 4 перпера.
За Аустро-Угарску Босну и Херцеговину на годину 12 перпера на по године 6 перпера.
За све остале земље солишће 20 франка у алату, на по године 10 франка у алату.
Преплата се прима само у годишњим и полугодишњим роковима.
Поштом број 20 пара за Црну Гору, — за иностранство 25 пара.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ

Власник: Државна Штампарија

Издаје суботом

Одговорни уредник: М. Павловић

Дворске и дипломатске вијести

— Ове године због ратних прилика Министарство Спољних Послова није издавало церемонијал о Никољ дану, имендану Његовог Величанства Краља. Тога дана било је у овдашњој манастирској цркви благодарење, коме је присуствовао Његово Краљ. Височанство Краљевић Насљедник са члановима Краљевске Породице. Исто тако били су чланови дипломатског кора, чланови Краљевске Владе, г. генерал Јован Атанацковић, војни изасланик Краљевине Србије, државни великодостојници, чиновници и грађанство. Послије благодарења уписивало се у књигу Његовог Величанства Краља у Двору. У 11 сати прије подне у овдашњој капели било је благодарење за Његово Им. Величанство Руског Цара. Од стране Двора благодарењу су присуствовали Његово Краљ. Височанство Краљевић Насљедник, Њено Им. Височанство Велика Руска Књагиња Милица, Њено Краљ. Височанство Књагиња Наталија и Њено Краљ. Височанство Књаги-

њица Ксенија. Још су присуствовали представници Србије, Бугарске и Грчке, чланови Краљевске Владе, војни изасланик Краљевине Србије г. генерал Атанацковић, државни великодостојници, чиновници и грађанство. По благодарењу Његовој Преузвишености г. посланику Гирсу честитали су лично Његово Величанство Краљ и Његово Краљ. Височанство Краљевић Насљедник. У име Краљевске Владе честитали су заступник министра председника г. Душан Вукотић, минастар правде и начелник министарства спољних послова г. Славо Рамадановић.

— Његово Величанство Краљ Господар, на глас о сјајној побједи, коју је одржала грчка флота над турском, благоизволио је подарити контрадмиралу грчке флоте г. Кундуриотису Обилићеву медаљу.

— Овдашњи аустриски посланик г. барон Гизл од Гизлингена отпутовао је с г-ђом у Беч.

— Војни изасланик Краљевине Србије г. генерал Јован Атанацковић отпутовао је јутрос са Цетиња.

браћо Шумадинци! — Окрећући се Скадру: — *Здраво и ти Скадре наш! Живио Краљ, живјели Црногорци!*

Музика је поздравила говор Њ. Кр. Височанства Књаза Мирка свирањем химне а од присутних бурним дуготрајним клицањем. Књаз је провео још неколико тренутака у разговору са војним главарима, па се са свијема опростио, одушевљено поздрављен, и вратио у свој логор.

Груда, 6. децембра. — Поводом имендана Његовог Величанства Краља Господара Његово Краљ. Височанство Књаз Петар заступник команданта зетског одреда упутио је шљедећу депешу Краљу Господару:

Њ. В. Краљу Господару, Врховном Команданту Цетиња.

У име своје, официра, подофицира и редова храброга зетскога одреда честитам Ти, Господару, имендан са топлим молитвама за Твоје драгоцјено здравље и дуг живот и за коначно остварење Твојих ваздашњих жеља на корист Црне Горе, Српства и Словенства. Готови смо сви, Господару, на Твоју заповијест да учинимо све оно што смртни учинити могу за корист миле Домовине и кличемо: Живио, Славни Господару и Врховни команданту.

Заступник команданта зетског одреда, командир Књаз Петар Петровић.

Груда, 6. децембра. — И овдје је најсвечаније данас прослављен имендан Њ. Краљ. В. Краља Николе на свима освојеним позицијама црногорске војске. Данас је опален по 21 топовски метак уз војничко и народно весеље у свим новоослобођеним крајевима. У главном логору врховног штаба на Груди, на вратима Скадра, одслужено је свечано благодарење за дуг и срећан живот витешког Господара, Његовог Дома и храбре црногорске војске. Благодарењу је присуствовао Њ. Кр. В. заступник команданта зетског одреда командир Петар Петровић—Његош са штабом. На благодарењу је чинодјествовао отац Миша Вукић уз садјејство свештеника. По свршеном благодарењу испален је 21 топовски метак, па је Књаз Петар примио поздрав од почасне чете уз свирање химне, а послје је настало честитање у шатору Књаза Петра. Том приликом свештеник Миша Вукић подигао је ову здравицу Књазу Петру:

„Ваше Височанство,

Некултурни али горди и храбри Азијат, покориоши цио Балкан, осим једног малог дијела, најездито је и у ропство ставио цвијет мађарске — Будимпешту, а Бечу страх у кости задао. На свему српском небу све су звијезде потамниле, осим једне и та сјаји више од 200 година и кроз то вријеме давала је свјетлост и осталијема, као што то сунце мјесецу даје, а та је звијезда наша света и узвишена кућа Петровића, чији глас и сјај даде снаге и полета да са осталим звијездама на небу више Балкана засја свјетлошћу заједничке савезне братске слободе и љубави и растјера мрак и даде живота братској заједници, што је највећа заслуга данашњег слављеника највећег хе-

роја свијех времена нашег милог Господара Краља Николе. Дан нашег узвишеног Господара славимо на овом ослобођеном мјесту врло радосно а Бог дао да идући Његов велики дан славимо ондје гдје Његова жеља буде.“

По том је Књаз Петар наредно да се дадне напојница војсци, те је и настало опште весеље најодушевљеније од Косова, с тврдом вјером да се кроз најкраће вријеме залепрша крстах барјак на Скадру. На обједу у одредном лазарету, који је приредио у част гостију поп Миша Вукић, исти је подигао здравицу у здравље Књазу Петру, нагласивши да сви царевићи и краљевићи могу шетати и шетају по свиленим ћилимима, а Они са својим војницима трпе заједничке муке и патње на бојном пољу и живе истим животом несигурно, они вјерују да је истина као што је Бог истина да им је без разлике сваки Црногорац вјеран и да би сваки свој живот радо дао за своје такве Краљевиће. Затим је Мишав Дедовић напио здравицу балканском савезу, храброј српској војсци и њеном вођи зету Његовог Величанства Краља Господара Краљу Петру, која је изазвала бурно: Живио Краљ Никола! Живио Краљ Петар! Живио сложено Српство!

Врака, 7. децембра. — На освит Никољдана сва војска десног крила зетског одреда са старјешинама, изузимајући оних који су били на, прстражама, зорна и весела окупила се у цркву врачку, гдје су три свештеника одслужили службу и благодарење у част имендана Њ. В. Краља Господара. Црква и порта црквена били су дупком пуне војске и мјештана. На служби је пјевало пјевачко друштво „Бранко“. Командир А. Раичевић поздравио је војску и славље овога дана језгровитим ријечима, те одушевљеним овацијама није било краја. Наша војска није узимала у обзир близину, непријатељских шанчева, него је одушевљење и пјесму продужила до ноћи. Војска је у част овог дана нарочито почашћена и пићем.

Мурићани, 7. децембра. — И данас су Турци осули жестоком артиљерском ватром положаје наших трупа на Широкој Гори, али нијесу имали никаква успјеха; наша их је артиљерија принудила ускоро да паљбу прекину. По извјештајима које смо добили, Турци су приморани да одступају преко Дрина на десну страну. Србјанци су им нанијели тешке губитке, а сами су имали релативно мало мртвих и рањених.

— Петроградски Вјесник —

Лондон, 30. новембра. — Греј је данас примио српско изасланство. Данев је прислио и дуго конференсио са бугарским послаником.

Лондон, 1. децембра. — „Рајтер“ јавља из Цариграда да су турски изасланици добили инструкције, да не ступају у преговоре с грчким изасланицима прије него ли Грчка потпише примирје. Греј је примио црногорске и грчке изасланике, који су затим оставили карте код Аскита.

Извјештаји са бојишта

— Наши извјештаји —

Мурићани, 3. децембра. — Једно овеће турско одјељење у јачини четири табора с артиљеријом, која му припада, јуче се упутило к Дрину у намери да пређе ријеку и да се дохвати Мириџита. Како је посада србјанских трупа с ону страну Дрина била мала, то су Турци прошли Дрин, али су задржани код села Пистули и ово село запалили. Кад су србјанске трупе добиле потребно појачање, напали су непријатеља свом жестином и брзо га натраг потјерале, да се морао повратити преко ријеке. Данас послје подне чује се јака и веома честа топовска паљба у том правцу. По свему изгледа да су Турци разбијени. И јуче су Турци нападали артиљеријом на положаје наше војске на Широкој Гори, али је дјејство било без икаква резултата.

Груда, 4. децембра. — Извидничко одјељење наше војске, које се 2. о. м. састајало преко Дрина са србјанском извидницом, јавља да су србјанске трупе заузеле село Пистол, док су Турци бјежећи палили сијена. Србјанци су том приликом имали четири рањена и два убијена војника. 3. о. м. са Јубани примијетило се, да су запалена села Стојчи и Постаљи. Турци су јуче пуцали на наша извидничка и предстражна одјељења на лијевој обали Кира, а на крајњем лијевог крилу била је јака пушчана и топовска непријатељска паљба са Реначких главица, али губитака није било. Јуче је од 6—9 сати по подне била јака пушчана паљба према лијевог крилу зетског одреда у правцу Бушата и села Поде. Држи се, да је тај бој вођен између Србјанаца и Турака. Данас по подне на лијевој обали Кира била је јака топовска пушчана и митраљешка борба, а такође чује се ог-

ромна топовска паљба према Брици и Бушату. Препуцавање још траје, те резултати нијесу познати. (Доцније смо дознали, да су Турци били потучени. Пр. Ур.)

Мурићани, 6. децембра. — Имендан Његовог Величанства Краља Господара прослављен је у главном штабу јужног одреда свечано и дирљиво. На пољани пред штабом јутрос у 9 часова постројене су биле трупе; у средини око свештеника био је генерал Мартиновић са штабом. У 9 часова Њ. Краљ. В. Књаз Мирко дојаша од свога стана до мјеста свечаности, поздрављен свирањем химне од стране музике и одушевљеним усклицима присутне војске. Њ. Кр. В. Књаз поздравио је војску и обишао постројене редове. Благодарење је извршио свештеник Јовићевић. Многољествије Господару поздрављено је пуцањем из батерије на Мурићанској Главици. По благодарењу министар војни бригадир Мартиновић изговорио је кратак ватрен поздрав Краљу поменувши Његове судове, Његов рад, овогодишњи историски Никољдан, који Његова војска прославља око Скадра, завршивши одушевљеним ускликом: Живио Краљ. За тим је Њ. Краљ. В. Књаз Мирко звонким, јасним гласом поздравио војску овим дирљивим говором:

„Подигнем ову чашу за здравље, срећу и успјех ове дичне, зорне и јуначке војске, а и њеног витешког команданта бригадира Мартиновића, који њоме управља мудро и јуначки. Здраво и она војска преко тога брда и језера, здраво балканске војске, балканска заједница и балкански Краљеви. Здраво сваки Србин, гдје год је који. Нека живе и срећни буду нови Господареви поданици из нове Црне Горе. Здраво поља, и равнине, здраво ријеке и њанине, здраво српско море — окрећући се Љешу: — Здраво и ви

Париз, 1. децембра. — Поенкаре је примио Камбона, посланика у Лондону, а такођер и Решид пашу. Данев је изјавио „Тану“ да ће савезници тражити да и грчки изасланици судјелују у преговорима. Без Једрене Бугарска ће одмах наставити рат. Решид паша је изјавио да искрено жели мир, али само под условима часним за Турску. Са Грцима ће само онда преговарати кад потпишу примирје.

Цариград, 2. децембра. — Званично се јавља да је бој код Кондијана у близини Јањине трајао три дана. Грци су се морали повући с огромним губитцима; једна брдска батерије је уништена.

Атина, 2. децембра. — Према депеши из Филипијаде, Турци су после грчког јуриша на бајонете, стали бјежати, оставивши 4 топа; при бјегству Турци попалише многа села.

Лондон, 2. децембра. — Јутрошње новине, поздрављајући изасланике ратујућих балканских држава, препоручују им међусобне обзире. Штампана је потпуно симпатична наспрам савезника. Кореспондент „Вјесника“ разговарао се са Даневом и Паприковим, који су најодлучније побили вјести да има несугласице међу савезницима. Грчка је потпуно сложна са савезницима. На питање кореспондента да ли ће преговори отпочети потписом грчко-турског примирја, Данев је одговорио да му је то непознато, али држи да постоји много преседана у преговорима о миру без претходног примирја. Преговори ће отпочети у понедељак. Што се тиче примирја вели, да је Турцима јасно казано, при потпису примирја, да ће Грчка учествовати у преговорима, а ако није потписала примирје. Данев је отпутовао за Париз, гдје ће конференцијом са Поенкареом и другим француским чиновницима.

Лондон, 3. децембра. — Решид паша је изјавио, да ће Турска ступити у преговоре с искреном наміјером да их заврши споразумом, који би сачувао част Турске, оставивши јој средства да осигура свој будући опстанак а не ускраћивајући јој могућност да брани своју границу. Пошто Турска не води никакву експанзивну политику, то она није опасна по њене сусјеле. Њен је циљ мирно унутрашње развиће економско и културно. Греј ће отворити конференцију.

Париз, 3. децембра. — „Хавас“ доноси да добро обавијештени кругови изјављују да се у Биограду сматра, да би преговори с Аустријом могли имати шљедече основнице: Србија би изјавила да жели одржати с Аустријом најпријатељскије односе, чувајући потпуну независност политичку; Србија би пристала на стварање аутономне Арбаније с тим да Србија има пристаниште на Јадранском Мору, којим би се могла слободно служити и за које би се обвезала да га неће претворити у војно пристаниште, а за то би Аустрија уживала право најповлашћеније земље у економском погледу.

Лондон, 3. децембра. — Изасланици су се сагласили, да предсједништво буде по азбучном реду имена држава.

Софија, 4. децембра. — Неколико возова са храном за Чаталцу упућени су преко Једрена за бугарску војску. „Бугарска Агенција“ најкатегоричније побија вјест, о извршеним тобожњим свирјепствима од стране Бугара у Македонији.

Париз, 4. децембра. — Данев је приспио и посетио Поенкареа. Посјета је трајала један сат; затим је Данев посетио Дешанела и у току дана имао конференцију са Извољским. Данев је изјавио кореспонден-

ту „Тана“ да је неистинита вјест „Фигара“ да ће Бугарска приступити тројном савезу. У 7 сати повратио се у Лондон.

Лондон, 4. децембра. — „Рајтер“ дознаје да ће прва сједница амбасадора односно Балкана бити сјутра.

Лондон, 4. децембра. — Греј је отворио конференцију на подне у палати Св. Јакова. Веницелос је данас изјавио, да Грчка ради потпуно у сагласности са савезницима, који ће учинити заједнички предлог Турској што се тиче потписа примирја. Данев је изјавио кореспонденту „Вјесника“, да балканске државе, желећи закључење мира, којег би Европа одобрила, налазе за потребно да затраже мишљење европских државника, јер треба знати тачно шта жели Европа у погледу питања за Арбанију и Архипелаг. Наприје треба одредити границе Турској, која ће бити по сада принуђена да се ослања на Бугарску ради одбране својих интереса у Европи, те с тога мора задовољити тражење Бугарске односно Једрена, затим ће доћи ограничење Арбаније, треће Архипелаг, а четврто ратна оштећа, као и примање неког дијела отоманског дуга од стране савезника. Почеће се са преговорима о првом питању, те ако Турска не задовољи исто, онда је излишно даље преговарати. Идућа сједница конференције заказана је сјутра у 11 сати. — Отварајући сједницу, Греј је поздравео изасланике у име Краљеве и владино и препоручио истима разложну умјереност.

Лондон, 5. децембра. — Новаконвјет је изјавио кореспонденту „Вјесника“, да је јучерашња сједница била посвећена искључиво свечаности отварања конференције. — Конференција мира отпочела је у 11 сати прије подне под предсједништвом Данева. Приступило се оверењу изасланичких мандата. Како су турски изасланици изјавили, да нијесу овлашћени да преговарају са грчком због тога што грчка није потписала примирје, то је идућа сједница конференције мира заказана за четвртак у 4 сата после подне. — Амбасадори су се састали у Министарству иностраних дјела и под предсједништвом Греја отпочели рад. Питања, о којима ће расправљати јесу: будућност Арбаније, њена организација, затим излазак Србије на Јадранско море и питање о острвима у Егејском Мору. „Рајтер“ дознаје да ће свака одлука, донешена на скупу амбасадора бити примљена ad referendum.

Петроград, 6. децембра. — Коковцев је држао у Думи дуг говор о унутрашњој и спољној политици, и изјавио да су установе политичке позване, да сачувају једнакост и нераздвојност царства, првијенство народности руске и православну вјеру. Министар је наговјестио разне реформе и изразио наду, да ће четврта Дума расмотрити питање народне одбране у оном истом патриотском духу, као што је учинила и претходна Дума. Коковцев је затим изјавио односно положаја на Балкану, да суратничке врлине и рјетка сагласност, које су показали народи балкански, морале наћи најтоплију симпатију у свијема руским срцима. У својству велесиле славенске, православне и једновијерне Русија не може остати индиферентна, а да ти народи не добију услове постојања, који би у вези са дјелима окупаним потоцима проливене крви, тврдо осигурали њихове интересе мирног развића и отклонили у будуће могућност нових компликација увијек опасних по европски мир. Сјећајући се најбољих традиција наше историје, а у сагласности са чисто израженим јавним мишљењем руским,

влада царска не би могла а да не призна првијенствену важност интереса Русије. Влада констатује са задовољством да јој не треба мијењати држање које је с почетка било мирно усред забринутости и узрујаности. Влада није дала никаквог разлога да се у нас посумња да имамо какве себиначке жеље, нити да желимо да распирујемо конфликт. Влада је увијек била вођена само идејом сачувања својих историских дужности и достојанства. За сада би било прерано говорити на који ће се начин ријешити посебно питање створено балканским догађајима. Основна начела, по којима ће се влада управљати, кад буде кућну час одсудних одлука, лијепо су означена нашом прошлотишћу, као и потребом да их доведемо у комбинацију са условима садашње политике. Вјерни нашем савезу и споразумима са осталим велесилама, сигурни у помоћ пријатеља и савезника не видимо с наше стране никакву потребу да се противимо груписању једних или других велесила. Све оне владе које би напустиле терен заједничког расправљања основних питања садашње политичке ситуације, и истакле њихове неодложне интересе, а још више споредне, узеле би на себе тешку моралну одговорност евентуалне могућности доцнијих међународних компликација. Велике силе имају одвећ јаких разлога да се старају да предуприједо будући развој компликација, до граница које би пријетиле европском миру. Влада се руска нада да ће заједнички напори, којима су велесиле надахнуте, потпомоћи их да се сагласе у ријешењима, која би измиривала њихове интересе са праведним потраживањима балканских држава, те стога царска руска влада искрено поздравља иницијативу енглеске владе, која је предложила да се подвргну заједничком претходном расправљању питања односно ликвидације рата, у којима су њихови интереси заступљени. Симпатични пријем којим је тај предлог примљен у престоницама Европе, а такођер и сазив амбасадора у Лондону који је отпочео свој рад, морају, надамо се, олакшати мирно ријешење садашње кризе. Прожмана искреном жељом да свима средствима судјелује у очувању европског мира, влада руска нада се с божјом помоћу, да ће наши напори бити крунисани успјехом. Будући догађаји неће повриједити животне интересе Русије, које смо позвани да бранимо свима силама у име части и достојанства наше земље.

Говор Коковцева био је непрекидно прекидан бурним одобравањем са свију посланичких сједишта, као и са трибуна које су биле препуне свијета, а особито она мјеста која су се односила на одбрану народну и догађаје на Балкану. У царској ложи присуствовали су велики књажеви. Партија октобриста Думе упутила је парламентима балканских савезних држава телеграм, изражавајући своје симпатије.

— Бечки Кор. Биро —

Цариград, 3. децембра. — Јутрос је био бој између флоте турске и грчке изван Дарданела; према извјешћу из турског извора, грчка се флота морала повући.

Цариград, 3. децембра. — Командант турског гарнизона у Киосу јавља, да је јуче имао судар са грчком војском и да је турска артиљерија нанијела велике губитке Грцима, дочим су Турци имали неколико мртвих и рањених.

Атина, 3. децембра. — Одјељење поручика Терекидиса, после жестоког боја, заузело је јуче Парамитију. 60 Турака је заробљено. Турци су бјежећи оставили много материјала и муниције. — Министар-

ство морине саопштава: Око подне турска крстарица „Мецидије“ изашла је из Дарданела у циљу да нападне на два грчка разорача и отворила палбу на њих. Шест других грчких разорача појавили су се, те се „Мецидије“ одмах повукла под заштити утврђења и послје живе топовске ватре склонила се у Дарданеле. — Чете турско-арбанаске, долазећи са сјевера, уништиле су око тридесет грчких села између Делвина и Бутристо, као и у округу Шумари у Епиру.

Цариград, 3. децембра. — Званично се не потврђује вјест о изласку турске флоте из Дарданела. Лица, која су приспјела из Дарданела причају, да су три грчка торпиљера бомбардовала утврђење Седилбар, затим да је турска крстарица „Мецидије“ изашла и измијњала неколико топовских метака, па се повукла.

Беч, 4. децембра. — Нови српски посланик Јовановић приспио је. Истрага, коју је министарство иностраних дјела довело по афери консула Прохаске у Призрену, довршена је. Протурени гласови о његовом хапшењу и злостављању од стране српских власти пука су измишљотина. Војне српске власти су се огријешиле у погледу Прохаске о међународно право. Догађај ће се саопштити српској влади, која ће по свој прилици дати задовољење.

Цариград, 4. децембра. — Избори ће се брзо извршити, како би се парламенат могао окупити одмах после закључења мира.

Солун, 4. децембра. — Проглашено је опасно стање у Серезу, ради истраге о злочинцима.

Атина, 4. децембра. — Командант грчке флоте у Егејском Мору телеграфира, да је јутрос био бој са турском флотом између Дарданела и Имброса. За вријеме цијелога боја турска се флота налазила под заштитом утврђења и најпослије се повукла у неред у Дарданеле. Грчка је флота крстарила до 3 сата по подне, када су турски разорачи покушали да изађу, али су их грчки разорачи нагнали да се поврате.

Софија, 4. децембра. — Предсједник је прочитао одговор Краљев на депешу предсједништва. Одговором се захваљује на живе осјећаје и с огромном се радошћу поздравља пажња народног представништва наспрам војске, што је најбоља залога за велику Бугарску.

Беч, 6. децембра. — Нови српски посланик у Бечу Ј. Јовановић учинио је јуче дугу посјету Берхтолду. Према „Н. Сл. Преси“, Јовановић се изразио да је задовољан пријемом и да се поново нада да ће се све потешкоће уредити мирним путем, додајући да ће преговори између Аустрије и Србије настати одмах после предаје његових акредитивних писама.

Солун, 6. децембра. — Краљ Фердинанд је приспио јуче. На станици су га дочекали принчеви Борис и Кирил, као и грчки престолонаследник. Краљ је одсио у бугарски главни консулат, гдје га је дочекало више свештенство, школе и знатније грађанство.

Солун, 6. децембра. — Одмах иза свог доласка краљ бугарски посетио је краља Ђорђа. Владари су се најљубазније пољубили. Принчеви Никола и Андрија присуствовали су дочеку; војска је одала почаст. Посјета је трајала пола сата.

Атина, 7. децембра. — Тврди се, да је у поморском боју код Дарданела на броду „Хајредин Барбароса“ погинуо адмирал Халилпаша и четири друга официра.

Атина, 5. децембра. — Министарство морине добило је јутрос у 8:20 шведска депешу контра-адмирала Кундуротијаса: Крстарећи између Кефалоса и Имброса дуж обале полуострва Галиполиског, опазисмо непријатељску флоту, која је у 9 сати изашла из Дарданела на растојању од 17 километара. Утврдисмо да се састоји од оклопњача „Тургут“, „Барбароса“, „Мехудије“, „Асар и Тефик“, крстарице типа „Хамидије“ и 6—8 контраторпилера. Четири оклопњаче су окренуле у десно дуж обале Хелеспонта, те се с тога и ми одмах обрнусмо на лијево и упутисмо к њима. Кад смо дошли на 12 км., непријатељ је отворио паљбу и ми смо почели одговарати у 9:25 сати и послје 10 минута, пошто се „Аверов“ одвојио, остатак флоте је покушао да доведе непријатеља између двије ватре, те се приближимо адмиралском турском броду на 2900 метара, дочим су се наше остале оклопњаче приближивале на 4100 метара. Адмиралски непријатељски брод пред жестоком паљбом „Аверова“ обрну се на десно и упути се пролазу, праћен осталим бродовима, који се повлачи ваху у неред. „Аверов“ није могао даље гонити непријатеља јер бјесмо ушли у домаћај утврђења, која нас гађаху. У 10:30 сва се непријатељска флота повукла у унутрашњост пролаза. Ми смо продужили и даље да крстаримо пред Дарданелима до два сата послје подне. Не знамо тачно какве је повреде добио непријатељ, али претпостављамо да се због њих морао повући и прекинути паљбу. Наши бродови нијесу имали никаквих повреда осим што је на „Аверову“ оштећен горњи мост, који ји био предмет гађања непријатељског огња. Наши губитци у људству врло су незнатни. Адмирал је у име владе захвалио официрима и морнарима на јуначкој побједи, које је придала још једну славу страници грчкој историји.

Руско-Румуњско-Бугарски односи

Тридесетпета годишњица заузећа Плевне у Букарешту је прослављена 28. новембра свечаношћу врло значајном у овим историјским моментима.

Велики Књаз Никола Михајловић, који је дошао са великом пратњом из Петрограда, донио је Краљу Карлу жезал маршала руске војске са својеручним писмом Цара Николе.

Краљ је, примајући ово значајно одликовање, одговорио Великоме Књазу овим изразима:

„Ја сам дубоко тронут љубазном пажњом Государа Императора, који је благоизволио повјерити Вашему Императорском Височанству, да ми преда жезал фелдмаршала Његове храбре армије поводом 35-годишњице пада Плевне. Његово високо одликовање још се повисује присуством Вашег Височанства у пратњи многобројне делегације официра, чија имена ускршавају у мојој памети драге успомене из рата 1877., у којој је ваш љубљени отац тако сјајно учествовао. И ако је отада већ прошло много година, да нијесам заборавио оно клицање „Ура“, којим је руска и румуњска војска мене поздрављала у часу, кад сам се срио са Осман-пашом близу Дувид-моста. Спомињући ову славу прошлости, која зајачава наше братство по оружју, моје срце осјећа дубоко задовољство, што могу засвједочити моја чувства најживље оданости к Вашему Аугустејше-му Монарху, којему молим Ваше Височанство, да изручите изразе моје дубоке благодарности за моје наименовање фелдмаршала Његове армије, и увјерите, да се ја гордим овим високим одлицијем, које у великој мјери дијели моја армија.“

На великом обједу у част Великог Књаз, на ком су били осим придворних чинов, сви министри, чланови руског и бугарског посланства, као и бугарски генерали Драгонов и Агура, који су нарочито на ову свечаност дошли, Краљ Карло је подигао ову здравицу:

„Послје многобројних делегација Императорске руске армије и флоте, које сам имао задовољство примати посљедњих година, ниједна мисија није ми могла донијети живљу радост, него ли ова, коју је повјерио Вашем Императорском Височанству Његово Величанство Госу-

дар Император, Ваш Аугустејши Монарх, да ми уручите фелдмаршалски жезл храбре, вјерне армије.

„Изабравши 35-годишњицу заузећа Плевне, да ми даде тако драгоцен знак свога пријатељства, Његово Величанство напомиње славу дату за моју војску, освећену неизгладивим успонама нашим заједничким биткама у Бугарској, гдје сам ја имао част командовати савезним војскама пред оним мјестом, које је херојски бранио Осман-паша.

„Ако сам се поносио повјерењем, које ми је тада засвједочио блаженопочивши Император Александар II, у оним тешким данима, то се ја ништа мање поносим данас одличјем, које ми је поконио Његов Аугустејши Унук, узвисивши још ово одличје ласкавим ријечима, којима ме Он саизволи о њему извјестити.

„Ове ријечи нишле су дубок одзив у мом народу. Моја је армија у томе увидјела са законитим поносом драгоцену потврду њезина судјеловања у рату г. 1877., који је ускрсио бугарску државу и примогоа њеним напорима к постигнућу потпуног остварења њене тежње.

„Успомене оних славних времена херојске борбе, принесених великих жртава и одржане славне побједе, остаће за вазда у историји дивна војна страница.

„Данас су све моје мисли с најдубљим признањем обраћене к ономе, који је изабрао Ваше Императорско Височанство, да ми преда знаке највишег достојанства, мени даровног.

„Ја не умјем боље изразити моју благодарност него изражавајући најтоплије жеље за срећу Његовог Императорског Величанства и за славу храбре руске армије.

„Божи промисао да ниспошље Государу царовање дуго и мирно, које ће обезбједити развиће и благостање Његове Велике Империје.

„Проникнут овим чувствама подижем чашу за здравље Вашег Аугустејшаго Монарха, за Императорски Дом.

„Да живи Његово Величанство Император Никола II!“

Велики Књаз је одговорио:

„Ваше Величанство! Ја подижем чашу за здравље Вашег Величанства и Њезина Величанства Краљнице, за Аугустејшу Краљевску Породицу, за братинство наших славних армија, румуњске и руске, које је Ваше Величанство тако сјајно предводило пред Плевном.“

Бугарски лист „Болгарија“ у уводном чланку, овим поводом, вели:

„Успомена Плевне и Гривице, гдје се наша крв лила заједно с румуњском крви, вазда ће нас сједињавати с Румуњском, не обзирајући се на интриге, које не престају помрачавати наше односе са нашом браћом и пријатељима Румуњима, и не обзирајући се на напоре неких јурналиста и дипломата, да разједини нас од наших ослободитеља Румуња. Данас је освештана нова балканска организација. Надамо се да ће Румуни у њој заузети достојно им мјесто. Г. 1877. ми смо дочекали Румуне као ослободитеље, а данас им пружамо руку као пријатељима, у нади, да ћемо их сјутра поздравити као савезнике.“

„Болгарија“ важи као орган председника Собрања г. Данева.

Арбанашка политика и граница

XV. вијека према западу.

Петнајести је вијек јуначко доба арбанашких племена, јер их је прославио својим дивним подвизима Ђурађ Кастриот, речени Скендербег. Овако се сам звао, кад је писмо српски. Тада се испољила политика, одредила граница њихове отаџбине према западу и појавила у неколико књижевност у њих.

Албанија бјеше XV. вијека раздијељена на многе мале власти под особитим кнезовима; између њих почетком XV. вијека бјеше један од најугледнијих Иван Кастриот, отац јунака Ђорђа Кастриота Скендербега. Већ је Иван тежио на уске пријатељске везе с околним српским кнезовима, јер се он ожени са Српкињом Војисавом, која му изроди јунака Ђорђа. Истог су се начела држали и остали кнезови арбанашки, и за Скендер бега, и послје њега, и. пр. Михајло Спани, кнез у Дривасту, ожени се са Агнесу, сестру Скендербегове мајке. Алекса Спани узме Милицу, кћер Ђурђа Бранковића, а његова кћи Анђелија узме Стевана Полошког. Арбанашки кнез Леонардо Токо, господар Арте, ожени се за Милицу, кћер Лазара Бранковића, а Иван, син јунака Ђорђа Кастриота Скендер бега, узме Ирену, сестру Миличину. Те су и исте везе гачили и српски кнезови, било Црнојевићи, било Бранковићи, било Балшићи. Гледе овога могло би се навести још примјера из Диканже-ова Иликика (Caroli Du Fresne Domini du Cange Illyrikum Vetus et novum, sive etc. Posonii Typis Heredum Royerianorum. A. 1746.)

Али нијесу само обитељске везе спајале Арбанасе са Србима, него и политичко-војничке. То доказује Скадранин Барлеције у свом животу Скендербегову. Кад

је наиме Ђурађ хотио успјешније навалити на Турке и тражити помоћи, желио је имати савезника и међу Арбанасима и међу Србима, те позове многе кнезове на савезну скупштину с једне и с друге стране. Да му се пак не би нико замјерио, не хтједе да скупштина буде у којем арбанашком граду, како Кроји, него у Љешу на Дрину, на граници Арбаније. Тако му дођу у помоћ и неки српски кнезови, као Стеван Црнојевић са својим Ђурђем и Иваном. Скендер бег био је и с дубровачком владом у пријатељским везама. Он држаше код ње у похрани много златних дуката; више је пута долазио у Дубровник и слао своје посланике, да тражи од њих помоћ против Турака или у друге сврхе. Дубровчани су га даривали и помагали новцем, џебаном и оружјем, стављали му на располагање своје лађе и своје огоке Мљет и Ластово, као уточиште његовој обитељи, ако би била потреба и, уписивали породицу Кастриота у своје грађане. Једном је Скендербегов комесар купио за њега судјеловањем дубровачког канчилијера и једну лађу са осамнајест весала. Што више кад је Ђурађ купио војску, пјешадију и коњицу и бродове, набављено и по Далмацији, да да пође у помоћ краљу напуљском против Француза, дође у Дубровник, гдје стигоше сви његови бродови с војском. Дубровчани га свечано примише а он послје с војском одједри у Пулу. Али га олуја заустави са свим бродовљем на Ластову, одакле послје осам дана одједри у Пулу, те након сретних бојева доведе краља у Напуљ. Тако приповиједа Барлеције у 10. књизи Скендербегова животаписца.

Као што Скендербег, тако и Барлеције није освојио за Арбанију земљу с ове стране Дрина, јер је припадала Далмацији, или земљи која се звала по Римљанима Illyris Barbara, а она с друге стране Дрина звала се Illyris Graeca. И управ Барлеције у својему другому дјелу о подједнају Скадар овако пише: „Progressus est (Maumethes II) Macedoniam, quae nunc vernaculo sermone Albania dicitur, quia incolentes eam omnes fere epirotica lingua utuntur, ku us quum apud plevrosque dubius sit situs, a preposito parum digrediens ejus fines describere conabor“. То значи: (Мухамед II.) упути се у Македонију, коју сад пучким језиком зову Албанијом, јер се мало не сви њени становници служе епиротским (арбанашким) језиком; али пошто је њен смјештај за многе људе нејасан, мало ћу се одаљити од задатка, ако узастопним описати њене границе. Затим наставља: „Macedonia... in Lyssum oppidum terminans... Ab occidente Dalmatia. In cu us ora oppida sunt civium Romanorum Rhizinum, Ascrivium, Butuavium, Olchinium et amnis Drino superque eum oppidum Romanorum Scodra“. То значи: Арбанија завршује са градом Љешом; са запада јој је Далмација; у границама су ове земље градови римских грађана: Ризан, Котор, Будва, Улцињ и ријека Дрин, на којој је Скадар, град римски.

Узео се како год израз oppida civium romanorum, остаје то, да Барлеције према сјеверозападу држи, да је Љеш на крајњој граници Арбаније.

Ову тврдњу Барлецијеу о граници Арбаније потврђује један Италијанац, а то је Georgius Merula Alexandrinus (т. ј. из Alessandria della Paglia), који је писао Belum Scodrense, штампано већ 1474. Он каже да стари лисици не помињу Скадарско језеро, него само Дрина: „tantum in ejus regionis descriptione Drinonis mentio nem faciunt“. На слиједи овако: „Quo flumine Lussum, quod nunc Alessium nōminant, aluitur: et a Dalmatia Macedonia separatur“. То значи: Којом је ријеком квашен Љеш, што сад зову Алесијем; и (којом) се Далмација дијели од Арбаније“. Израз пак Барлеције: oppida civium romanorum односи се на римско доба, јер Мерула каже о Скотри: quondam civium romanorum oppidum, то јест: негда.

По Барлецију је с тога и по самом Скендербегу, кад је оно сазвао скупштину, Љеш на крају између Арбаније и Далмације, а Бојана (Дрина по Барлецију) тече кроз Далмацију; зато оно што је десно од Дрина (латински: Drilo) није више Арбанија, а то потврђује Мерула. По првоме дакле Скадар, Медни (San Giovanni di Medua) и Љеш налази се у Далмацији. Барлеције је родом Скадранин и врло одан својем родном мјесту, те ако су га звали Далматинцем, то је стога, јер се Далмација простира до Дрина. У овоме дакле што каже Барлеције, а и Мерула, постоји темељно начело о граници Арбаније према Далмацији, а оно су начело држали два првака Арбанаса, Скендербег и Барлеције, те и Италијанац Мерула. Ово пак што ка двојица кажу, није само историјска граница, него актуелна онога доба XV. вијека. То одговара раздијељењу старе римске Илирије у Barbara и Graeca. Illyris Barbara бјеше раздијељена у три области: Japydia и Dalmatia. Граница природна Далмације на југу или земље Illyris Barbara према Illyris Graeca, (сада Арбанија) бјеше ријека Drilo, сад Дрин заједно с градом Љешем

(Lissus). (Успореди на пр.: Smith: Man. d Geografia Antica. Fierze. Bardera. 1868).

Дрин је дакле природна граница Далмације према Арбанији.

А. Вучетић

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ

Поздрави из Русије. Предсједништву Народне Скупштине стигли су из Петрограда шљедећи телеграфски поздрави:

„Чланови партије центра Государствене Думе шиљу свој братски поздрав својој сродној браћи с тврдим увјерењем да им се више не може отети крвљу извојевано освештано наслједство предака“.

Телеграм је потписао Предсједник Партије Центра Владимир Лвов.

Г. Шћено Мартиновић потпредседник Народне Скупштине, одговорио је шљедећом депешом:

„Ове знамените године навршују се два столећа од како је православна Русија обратила свој поглед на православни Балкан, ступивши у везу најприје са Црном Гором. Отада је вазда из Петрограда сунце гријало вас Балкан. Моћни глас центра Государствене Думе у овом судбоносном часу утврђује нашу вјеру, да братски нам народ руски неће напустити свето дјело, за које је проливано толико руске крви и које сада докончају балкански народи, борећи се на живот или смрт“.

Руска национална партија упутила је Н. Скупштини овај телеграфски поздрав:

„Руска национална партија у Государственој Думи с трепетном радости пратила је подвиге орлова Црне Горе и сада при започетим преговорима о миру искрено се узда да ће сваком Русу драга православна Црна Гора пожнети плодове својих побјела. Да живи Краљ Никола и Његов славни народ!“

Телеграм је потписао предсједник партије националиста Баложев.

На то је од стране Н. Скупштине потпредсједник Шћено Мартиновић одговорио:

„Црна Гора у братском савезу са осталим балканским државама докончава своју вјековну борбу, у којој јој помагао сами Бог и православна Русија.

Братски одзиви представништва рускога народа из Государствене Думе у овом судбоносном часу свједоче, да Црна Гора неће бити лишена заслужених плодова.

Боже царја храни!“

Предсједник фракције октобриста Антонов у име октобриста послао је Нар. Скупштини шљедећи телеграфски поздрав:

„У уједињењу сила ви сте се са самопожртвовањем борили за стварање велике задаће, коју сте на себи примили. Али вам још предстоји тешки труд да би довршили подвиге за други своја. Примите од октобриста четврте Государствене Думе охрабрујући поздрав. Нека вам пошље Господ силу разума и нека окрили трудове ваше силом вјере у славну будућност свега Словенства.“

На то је од стране Нар. Скупштине одговорено:

„Братски поздрав октобриста четврте Государствене Думе све више утврђује нашу вјеру да ће дух Словенства, разбуђен подвизима балканског савеза, под моћном заштитом православне Русије, неодољиво обезбједити тријумф наше свете ствари.

Слава нашој вјековној заштитници Русији!“

Аустриски Црвени Крст. Као што је познато, поред осталих друштава Црвеног Крста, која су дошла да указују помоћ нашим рањеницима, било је и једно одјељење аустриског Црвеног Крста. Пошто је ово одјељење завршило свој рад у нашој земљи при поласку његовом Његово Величанство Краљ Господар изволио је да прими чланове овог Црвеног Крста у аудијенцију, захваљујући им се на њиховој помоћи, коју су указали нашим рањеницима. Чланови аустриског Црвеног отпутовали су већ са Цетиња.

Израз Србије на море. Јављају из Прага: Трговачка комора у Прагу поднијела је опширну и образложену представку аустриском министру трговине у корист српског јадранског пристаништа. Иста се комора ограђује против тога, као да аустриску и угарску владу руководи у првом реду трговачка интенција кад се противе српској акцији за заузећем јадранског пристаништа. По мишљењу коморе прашке, ама баш ни најмање неће трпјети уштрба трговински интереси аустриски тиме што Србија има пристаниште своје на Адрији, него напротив мисли, да ће баш српска лука бити од користи за аустриску индустрију и трговину.

Морски пут, који води у Србију барем је толико повољан за Аустрију, као сувоземни пут кроз Угарску. Шта више веза жељезнице, која се намерава градити и која би у срце Србије улазила, далеко већу и бољу извозну и увозну

могућност пружа и даје аустриској индустрији, него данас. Тврђа аустриске владе, као да би српско јадранско пристаниште угрожавало интересе аустриске трговине не одговара чињеницама. Долази до закључка, да Србију не би требало сирјечавати у томе, да себи узме и уреди луку на Адрији; тим пак мање, што Црна Гора има добре луке, које би са највећом готовошћу својој сусједној братској држави на употребу припустила. Комора моли министра трговине, да у правцу представке интервенира код министра за спољне послове. Још се у представи разложно разлаже, да ће у земљама, које су балкански савезници од Турске заузели увођењем добре управе на сваки начин и зацјело трговини полета дати, а тиме ће се баш интереси аустриске индустрије и трговине подигнути, унаприједити и знатну улогу играти у тим до сада запуштеним крајевима.

Трајни економски односи могу се обезбиједити само међусобном слогом и мирним развитком, стога нека се побрине и настоји аустријска влада, да негђе и развија пријатељске односе са балканским народима, а не да их сирјечаву у њиховом развитку.

Поздрав из Америке. Као и сви словенски листови у Европи, тако и у Америци врло симпатично пишу о рату савезних балканских држава. Тако „Narodni List“, што излази у Њујорку доноси овај топли поздрав:

„Прекинуло је! Скоро су двије године да хришћани на Балкану буне се, вапе, издишу; а окупни их мучитељи тамане, те ко не жељаше да буде закљан, обешашћен, преварен, бјешаше главом без обзира у Црну Гору, у Србију, у Бугарску. И те државице откидаше од свога залогоја, наситише гладнога, оденуше голога, пригрлише браћу! Уз ноге прибијелица, те су државице молиле, кумиле заступнике Великих Сила, да би се заузеле и преко истих учиниле, да се Висока Капија освијести и даде заробљеним народима, ако не потпуну слободу, барем толико те слободе, да их мала зрака сунца огрије послјије петстољетне таме. Велике Власти чуле кроз једно ухо, а пустиле кроз друго, и ако је огорченост и буна непрестано расла и у Европи и у Азији у турској царевини. Турци уз немарност Великих Сила побјеснише, и наста клање и паљењине, те опет тужна раја иде од немила до недрага!

Као но ти за браћу одазваше се балканске државице, и горди им Цариград одговарао обећањима, која се никада испуњавала нијесу. Не само, него је пркосито војничким припремама изазивао, као да једва чека да се што прије са тим државицама обрачуна. Пак које чудо да је прекинуло?

Јуначка је Црна Гора прва приметнула ратну даворију, за њоме опет Србија, Бугарска, Грчка. На крвави их мегдан бодре они велики владари, који су Балканом владали; они јунаци, који су својом јаком десницом у покрету чували свети огањ Слободе; они мученици, који су кроз вијекове падали као спомле испод копита, испод дамашкиње варварских турских чопора; оне задужбине, гдје су биле највише светиње потлачених народа; онај вапај, који све то гласније кроз вијекове призиваше их у помоћ; оно увјерење, да је крвава ова борба, борба између крста и некрста, између свијетлости и тмине, између слободе и ропства, између бити и не бити.

Мила браћо Срби и Бугари! Наше срце узбуркано бије удеснијех ових дана за вас; оно се таласа немирно између радости и бојазни; оно удивљењем прати јуначка ваша предузећа, плаче сагласно с вама за пуне јунаке, који ће за домовину изгубити русе своје главе, у својој им души вани вјечни покољ, а удивљењем кличе на ваше побједу! Мила браћо! Будите увјерени, да смо сви једна душа с вама, и да нас радује увјерење да ће те потући заклетог душманина и да ће народ, наша и ваша браћа на Балкану, ипак постигнути по вама жељену слободу. Ми пратимо сваки ваш корак, те сматрамо сваку вашу добит, колико да је властита наша; а једино жалимо и то у велико што нијесмо учасници јуначких ваших напора. И ми, као онај јунак Црногорац, те је кренуо ових дана на бојиште, вајмо: Помози добри и јаки Боже нашој браћи!

Увјерени смо да ће и наши притећи вама у помоћ свим оним средствима, која би могла олакшати крваву борбу, у коју сте за братску љубав угазили“.

Парастос у Никшићу. Преосвештени Епископ г. Кирил, дознавши да се у вјечност преселио Високопреосвештени Митрополит петроградски Антоније, који га је године 1909. у александранској лаври свечано рукоположио за Епископа, држао је у саборној цркви никшићској парастос за блажени вјечни покој његове племените душе.

† **Филип Јоков Шоћ.** На Дубову у својем родном мјесту ових дана преселио се у вјечност у 63-ој години свога живота Филип Ј. Шоћ, који је и у овом рату хтио да посвједочи своју храброст, добијену у нашим ранијим ратовима. Али му се жеља није испунила, јер је судбина друкчије хтјела. На бојном пољу га је снашла болест, од које је, дошавши дома, послјије неколико дана испустио своју племениту душу.

Пок. Филип био је од оних људи и јунака са ријетким врлинама: он је био као војник храбар, а као грађанин честит и поштен, због чега је био много поштован и љубљен од свију оних који су га познавали. Он је са својим врлинама у сваком погледу, давао доброг примјера и поуке вазда својој околини. Једном ријечи, пок. Филип био је човек, којег су красиле све врлине, које могу красити једног доброг човека и јунака.

У почетку рата 1876. пок. Филип био је у артиљерији, гдје се у више прилика одликовао, а особито се истакао при сирјечавању једног турског брода да не унесе таин у Лесендро, у чему је и успио. Овом приликом сам је лично намјештао, пунио и патио топ. За ову храброст имао је и писмену похвалу од команданта артиљерије пок. ком. Сава Врбиче.

Али услед великог напора при намијештању овог топа, постао је неспособан даље за артиљерију и морао је поћи на лијечење, послјије којег није више имао снаге за артиљерију, него је пријешао у пјешадију, гдје се као и раније у артиљерији показао храбар војник — а у боју као прави витез.

Како за ратне тако и за грађанске заслуге пок. Филип био је одликован од Њ. Величанства Краља Господара са пет ордена, међу којима и Даниловић Крстом. Ма да је био сасвијем порушеног здравља, а без икаквих војничких обавеза, приликом објаве овог рата, њега није могао нико зауставити да не иде на бојно поље, него је при кретању био веома расположен, говорећи: „сад сам млађи за 20 година“. У боју код Тарабоша 28. септембра учествовао је међу првима, али му није било суђено ту погинути, него се разбољети. Повраћајући се болестан, рекао је једном свом ратном другу: „Кад не би суђено да погинем ону вече, жао ми је што сам овако болестан, те нећу дочекати да се Господар крунише у нашу стару престоницу, коју ће ако Бог да брзо, славно заузети, али сам ипак весео, кад сам дочекао да се Косово освети и да је оно сада српско“.

Кад наши војници имају овако патриотске идеје, без обзира на стање у коме су стању и кад овако појме узвишени задатак, за који рангују — таква војска нема препона, она може све, она је непобједна!

Слава ти, стари ратниче, јер си живио као примјер, чојства и јунаштва; лака та родна земља, коју си искрено љубио и међу нама вјечан спомен оставио. К.

Слике с бојног поља. Овлашња књижара А. Рајнвалда издала је још четири врсте нових дописних карата са бојног поља. Једна приказује у перспективи турско утврђење Тарабош и посматрање наших официра (командира Петра Мартиновића и капетана Петра Лекића) утврђење на Тарабошу. Друга приказује такође Тарабош у перспективи и бомбардовање с наше стране. Трећа приказује превоз топова и логор на Мурићанима. Четврта приказује наше утврђење према Тарабошу. С обзиром на актуелност ових слика, ми их препоручујемо општој пажњи.

Црвени Крст. Душтво Црногорског Црвеног Крста примило је даље ове прилоге у перперима:

О. F. Gollcher et Sons, Malta 94 50. А. Ил. Новицки, Иланскаја (Енис. Губ.) 27 50. Комитет руског Црвеног Крста, Ст. Руска 250. Одбор за припомоћ Цр. Крсту, Силбет 5000. Јаков Корчински, свештеник, Carnegie S. Америка 200. 185-ти пјешадиски пук, Сарагоф 1138 36. Матија Колић, Црнојевића Ријека 50. Гаспер Мали, Црнојевића Ријека 50. Браћа Лиони, Црнојевића Ријека 40. Мујо Оручевић, Црнојевића Ријека 40. Гаспер Калци, Црнојевића Ријека 20. Louis Brunet, консул црногорски, Париз 480. Михаил барун Николић, Беч 1000. г-ђа Јоке Липовац, Петроград 100.

Јован Бан, парох, сакупио у Грбљу: Јован Бан, парох 30. Нико Вукадиновић 20. поп Марко Кнежевић 10. Пегар Ковачевић, учитељ 10. Марко М. Иветић 10. Стојо Брдар 10. Павле Оца 10. Саво М. Иветић 10. Илија Иветић 8. Нико С. Кнежевић 6. Ђуро Кадија 6. Нико и Ђуро Ј. Никаљевић 5. Иво В. Оца 5. Вуко М. Оца 5. Станко Милинић 5. Марко С. Вујашковић 5. Ђуро Б. Латковић 5. Нико С. Гривић 5. Марко С. Кнежевић 5. Ђуро Н. Иветић 5. Ђуро Павлежа 5. Јово Ф. Вукасовић 5. Стојо Кустодија 5. Симо Ивановић 5. Перо Никодимовић 4. Иво Зеи 4. Марко Ђ. Шофран 4. И

лија Милојко 3. Ј. Ст. Вријежа 3. Ђуро А. Гривић 3. Нико Магуд 3. Марко Н. Донковић 3. Ђуро Н. Латковић 3. Јово Н. Милојко 2. Лазо Розгаја 2. Марко Л. Кнежевић 2. Петро Розгаја 2. Стане Г. Кужеља 2. Стане М. Драшковић 2. Ђуро Драшковић 2. Перо Драшковић 2. Нико П. Ђелица 2. Симо Бубања 2. Јово В. Батута 2. Станко В. Батута 2. Нико Пешкера 2. Филип Вуловић 2. Божо Донковић 2. Перо Ђ. Оца 2. Саво Никаљевић 2. Саво Рашковић 2. Перо Милинић 2. Вуко Ј. Митровић 2. Јово С. Марковић 2. Шпиро Ф. Кордић 2. Вуко С. Кордић 2. Стојо Никаљевић 2. Стојо М. Латковић 2. Нико Радоњић—Гувернадуровић 2. Васо К. Ђурановић 2. Маре уд. Рашковић 2. Станко Л. Раковић 2. Перо Л. Иветић 2. Иво Ј. Иветић 2. Ђуро Радовић 2. Јово Радовић 2. Јово Н. Калужерозић 2. Саво Розгаја 1. Раде Кужељ 1. Вуко Вуловић 1. Јово Ш. Бубања 1. Саво Митровић 1. Манда Ђ. Митровић 1. Марко И. Никаљевић 1. Јоко Шофран 1. Илија Никодимовић 1. Нико Ј. Латковић 1. Иво Раковић 1. Крсто Раковић 1. Тодор Кнежевић 1.

Администрација „Застава“ 408 50. Одбор за прикупљање прилога, Кистање (Далмација) 1200. Преко Павла Кукучке Словаци у Петрову, Бачка 50. Милан Драгач, Акрон Охијо (Америка) 9-80.

Срби из Ловела, Аризона (С. Америка), Јово П. Поровић 126 31. Лазо Пријат 75 79. Божо Ж. Поробић 25 26. Тришко Бошић 25 26. Илија Бошковић 25 26. Тришко Сикинић 25 26. Душан Комад 25 26. Јашо Пријат 25 26. Душан Мерћен 25 26. Доле Вуксан 25 26. Стевк Н. Спонахевић 25 26. Ђуро Џоцо 25 26. Стојан Шакота 25 26. Ристо Пријат 12 63. Мара Пријат 12 63. Благо Милетић 12 63. Мићо Мاستиловић 12 63. Јово Мاستиловић 12 63. Никола Пупић 12 63. Никола Восковић 12 63. Ристо Пријат 12 10. Ристо Поробић 5 05. Вуле Делић 2 54. Стево Пријат 2 54. Ана Мишковић 2 54.

Ernest Mardon, краљ. консул, Бристол 36. Особље трговине Балканова, Рјазан 42 50. Анте вит. Вуковић, нар. посл., Беч 300.

Преко Алексе Мичића, Трст: Шпиро Петивић 100. Франо Пресел 50. Подузеће „Цимоло“ 50. Милан Ђетковић 5. Командант 3. Ђ. П. Ђиорџакопуло 5. Н. Н. 10. А. Бертин 5. Н. Н. 1. Љ. Стефановић 5. Ана Ђијана 100. Ђорђе Теодоровић 50. Јово Јефгановић 20. У. Јакија 5. Олга Томановић 10. Милош Чуљак 20. Ђорђе Везенковић 5. Миливој Берберовић 10.

Словенски Комитет, Москва 10.132 55. Пољоделско Друштво преко др. Шварцлозе, Франкфурт н/М. 340 50. Преко Имл. Руске Мисије: ред. журнала „Руска Ријеч“, Одеса 470 95. Селџи села Ручајевка, Пенза (Русија) 71 95. Холандски Црвени Крст преко г. Ђ. П. Н. Томсона 4789.

Сакупио Коста Поповић, Хамбург: Балканско Друштво из Лајпцига 117 90. Срби и Македонци 82 53. Панто Димовић 23 58. Коста Поповић 11 79. Младен Нешић 11 79. Сиљан Танасковић 11 79. Зиско Пархени 23 58. Георг Милан 23 58. Димитрије Хунан 5 89. Драгољуб Ђорђевић 5 89. Светомир Радонић 5 89. Димитрије Ђушић 11 79. Чиновић Растовске Банке, Ростов н/Д 126 30. Gualtiero Trede, краљ. консул, Палермо 472 50.

Исправак: У бр. 50. Гл. Цр. од 3. нов. 1912. било је јављено, да је гос. Victor Gisquiere, Brüssel приложио Црног. Црв. Крсту (фр. 196 50.) перп. 188 44. дочим је споменути гос. послао ту своту, да му се за исту купи црногорских марака.

Прилози Црв. Крсту у стварима:

Преко Д. Сундечића, Саратов: саратовски владика 6 пакета рубља, а г-ђа Вяземская, 2 пакета рубља; Добротворна Задруга Српкиња, Требиње: поново 1 сандук рубља;

К. M. de Brevern — Мариамполь: 9 пакета потпуног намјештаа за 9 постеља: Société de la Croix Rouge Française — Paris 2 сандука декица и 2 сандука топле одјеће.

Ђуро Рађеновић, Грбаль: 1 пакет рубља; А. И. Дросси, Москва: поново 5 пакета рубља; С. Bolavija & F. O. S. Negri & C. o Bologna: 1 сандук сан. материјала; L. & Metaxa, Пиреј: 1 бачву коњака; Добротвор. Задр. Српкиња, Митровица: 105 м.п. (10 500 кила), брашна: Добротвор. Задр. Српкиња, Загреб: поново 8 бала одијела, бјелева и обуће; Франо Rokorny, Загреб: 8 кашета пелинковица и шливиовице; Одбор Хрвата, Срба и Словенаца, Ријека (Fiume): поново 2 сандука одијела; Одбор госпођа за Штросмајеров споменик, Загреб: 2 сандука рубља; Одбор за Срп. и Црног. Црвени Крст, Тузла: 1 сандук разног рубља, скупљеног од опћина у Ловници, Мртвици и Потнећу и Срп. Сокола у Братунцу; Творница Жигица, Врбовско (Хрватска): 1 сандук жигица; Н. Гојковић, Тријест: 1 кашету филцана за кафу; Никола Марић, Грбаль: 1 баре-

ло вина; Урош Чавић, Вел. Кикинда: 69 чаша за воду и 70 шкудела од порцулана; преко Николе Ђука, Загреб: Н. Н. 1 пакет рубља; Илија Поповић, Столац, поново 5 пакета рубља; Марија Лађевић, Загреб: поново 5 пакета рубља; Владимир Гвозденовић, Мостар: 1 пакет рубља.

Приватни огласи

Црногорска Банка

НА ЦЕТИЊУ

прима улоге на штедњу и по текућем рачуну уз повољне услове. Купује и продаје чекове на свимјеста Јевропе и Америке. Купује и продаје стране новце уз најповољније курсеве. — Врши исплате како за Цетиње тако за сву Црну Гору уз врло повољне услове и брзо. Исто тако за иностранство.

Банка је у вези са банкама првога реда у Русији, Њемачкој, Аустрији, Угарској, Босни, Хрв. Славонији, Француској, Италији, Енглеској, Америци и т. д.

У данашње вријеме најгодније је новац шиљати преко Црногорске Банке.

П. п. бр. 883, 5/10

ЈАВНА ЗАХВАЛНОСТ

Поводом смрти моје никад непрежалење супруге

† **СТАНЕ**

која се пресели у вјечност 20. новембра тек. године, у 36. години свога живота, сматрамо за особиту дужност и овим путем изјавити своју искрену захвалност Њ. Кр. Височанству Књазу Петру на изјављеном ми телеграфском саучешћу; затим искрено захваљавам: Г. Кирилу Митровићу, Епископу Рашко-Захумском на изјављеном ми усменом саучешћу, г. В. Божу Петровићу, који је нарочито дошао са својом фамилијом и допратио покојницу до вјечне куће.

Искрену захвалност изјављујем г. г. љекарима: д-ру Огњеновићу, д-ру Петру Кантићу, д-ру Нешку Радовићу, д-ру Јакову Зарубини и апотекарима: г. В. Живном и Ј. L. Ladislavu, који су покојници за њезиног живота свесрдно указивали своју љекарску помоћ, као и г. Перу Јовићевићу на његовом такође својском заузимању за покојницу.

Искрену захвалност изјављујем мјесним свештеницима: проту Ђ. Милановићу, Милану Михаиловићу, Тодору Деретићу и ђакону Мирчети Головићу.

Напољулетку искрена хвала мјесном грађанству обојег пола, које је у великом броју, својим присуством увеличало спровод и покојницу испратило до вјечне јој куће. Такође искрена хвала свима онима, који ми путем поште, телеграфа и усмено изјавише своја саучешћа.

У Никшићу, 4. децембра 1912.

Ожалостњени супруг:
Р 188, бр. 900, 1,1 **Мило Церовић.**

ЈАВНА БЛАГОДАРНОСТ

Приликом смрти мог непрежалењог брата

† **ФИЛИПА**

који се 27. ов. мј., послјије кратког боловања пресели у вјечност у својој 45-ој години, у болници Приморског Одрета у Мурићанима; сматрам за своју снсту дужност овим путем изјавити моју најпознатију благодарност Њ. Кр. Височанству Књазу Мирку, који је милостиво изволио болесном покојнику понуде послати, лично Своје Високо саучешће изјавити и од Своје стране послати абууанта, г. командира М. Јовићевића, да покојника до вјечне куће испрати.

Доживотну благодарност дугујем: персоналу из свите Њ. Кр. Вис. Књаза Мирка, као и оном из штаба Приморског Одрета, који лично узеше учешћа у мојој братској жалости; г. д-ру Ђамани са персоналом болнице у Мурићанима, који се стараше, да покојника из чељусти смрти отргну;

браћи Цетињанима, који похиташе у великом броју да покојника братски ожалује; свештеницима И. Јовићевићу и С. Мартиновићу, који погреб извршише;

браћи Мартиновићима, који околу покојника радише и материјал земљи предаше; као и свакоме, ко ми ма којим путем изјави своје саучешће у моме ненакнадном губитку.

Још једном свима моја најсрдачнија хвала. Мурићани, 3. децембра 1912. г.

Ожалостњени: кап. **Васо Ђ. Мартиновић**, са фамилијом и рођацима.
Р 184, бр. 901, 1,1